

Eranchchaa Maxaafaa

Gidduwaa Erissuwaa

“Eranchchaa Maxaafaa” giddon xaafettidi beettiyaabati, asa de7oi qantta gidiyoogaa xalaala gidennan, daafurai, shabbirssai, pirddaa geellatettainne arggaacai kumidoogaa gidiyoogaa eridi, “Asa de7oi hada” yaagidi qachchida issi eranchchaa qofata. Ha eranchchai asaa de7uwaa wurssettaa gakkanaashin naagiya, Xoossa oosoi aibakko eranau au ixettiis. Gidikkonne asai ba de7ido laitta ubbaaninne bau danddayettido keena ubban, minnidi oottanaageenne Xoossai immidobatun ufaittanaagee koshshiyoga zorees.

Eranchchaa qofatuppe dariya baggati issoi issuwaara maayettenna xeelati de7iyoogeetanne hidootaa qanxxiyo hanotati de7iyoogeeta. Gidikkonne ha maxaafai Geeshsha Maxaafaa giddo gelidoogee, Geeshsha Maxaafaa bolli eqqida ammanoi harai attin, ha issoi issuwaara maayettenna qofaanne siree kumido maxaafaa ba gomppan oiqqliyo keena aaho gidiyoogaa bessees. Hagee ha Eranchchaa Maxaafai asaa de7uwaa heregaadan bessiyo gishshau, daro asati ha maxaafaappe minttettuwaa demmidosona. Hegaadankka ha qofata oiqqida Geeshsha Maxaafai, ini ikka, de7uwaassi gita birshshettaa immiya Xoossan hidootaa oottanaadan zoriyoogaa akeekidosona.

Ubbabaikka Hada

¹ Hagee, Daawita na7aa, Yerusalaamen ka-wotida eranchchaa qaalaa.

² He eranchchai, “Ubbabaikka hada; qassi ub-babaikka hadaappe aadhdhida hada; ubbabaikka muleera hada” yaagiis.

³ Ba de7iyoosan ubban, asi daafuridi oottiy-ooban ubban ayyo woree aibee?

⁴ Issi yeletai aadhdhiyo wode, hara yeletai so-huwaa oiqqees. SHin ha biittai merinaukka laamettennan de7ees.

⁵ Awai mokkeesinne wullees; qassi naa7anttuwaakka mokkanau yaa mokkiyo sohuwaakko eesotees.

⁶ Carkkoi issitoo tohossi issitoo huuphessi cark-kees; qassi yuuyi yuuyi aadhdhidi, simerettidi yees.

⁷ Goggiya haattai ubbai abban gelees; shin ab-bai kumi erenna. He haattai qassikka simmidi gogganau, guyye ba pultiyo sohuwaa bees.

⁸ Ubbabaikka salettiyaabaa. Salettiyaabai i woisa keenaa salettiyaakkokka odi wurssanau danddayettena. Aifee xeellidi, kalli erenna; hait-taikka siyidi, tau gidiis gi erenna.

⁹ Kase hanidabai sinttanaukka simmidi i hanana; qassi ha77i haniiddi de7iyaabaikka kase hanidabaa. Hegaa gishshau, salo gufantton oorattabaa giyoobi aibinne baawa.

¹⁰ Ooninne, “Be7ite! Hagee oorattabaa” gi-ikko, hegee ooratta gidenna; hegee nuuni yelet-tanaappe kase baggan hanidabaa.

¹¹ Kase aadhdhida wodetun hanidabata zaaridi hassayiyaabi baawa; guyyeppe hananabatakka etappe guyyiyan ooninne hassayenna.

Aadhdhida Eratettai Alenna

¹² Taani eranchchai, Yerusalaamen Israa7eelassi kawo gidada de7aas.

¹³ Taani biittan sa7an de7iyaabaa ubbaa qora qorada eranaunne aadhdhida eratettan pilgga xeellanau ta qofaa qachchaas. Yaatada asaa ubbaassi Xoossai immido de7oi keehippe daafurssiyaabaanne ufaissennabaa gidiyoogaa akeekaas.

¹⁴ Saloppe garssa baggan hanidabaa ubbaa taani be7aas; shin ubbabaikka hada; carkkuwaa oiqqanaau yedettiyoogaa mala.

¹⁵ Geellai sittanau danddayenna; qassi bainnabaakka qoodanau danddayettenna.

¹⁶ Taani woni ta wozanan hagaadan yaagada qoppaas; “Taappe kase Yerusalaame haarida ubbatuppe taani gitanne aadhdhida eranchcha gi-daas. Cinccatettaanne eraa giyoogee i aibakko paaccada eraas” yaagaas.

¹⁷ Qassi taani aadhdhida eratettaappe, gooshshaappenne eeyyatettaappe gidduwan de7iya dummatettai aibakko eranau keehi daafuraas. SHin wursettan hegeekka carkkuwaa oiqqanaau yedettiyoogaa mala hada gidiyoogaa eraas.

¹⁸ Aadhdhida eratettai dariyo wode azzanis-siyaabai darees; erai dariyo wodekka qassi metoi darees.

¹ Taani ta wozanan, “Ane taayyo gita ufaissaa immiyaabi aibakko, qassi de7iyo de7uwaa gid-donkka lo77obi aibakko be7ana” yaagada qoppaas; shin hegeekka hada.

² Ubbatoo miicciyoogee eeyyatetta gidiyoogaa, qassi daro ufaissaikka ainne go77ennabaa gidiyoogaa akeekaas.

³ Hegee hegaa gidi uttidaashin, aadhdhida eratettaa demmanau amottada, ta wozanaa woine eessan ufaissaidda, hegaa suganau eeyyatettan qofaa qachchaas. Qassi asai ha sa7aa bolli baayyo de7iya qantta wodiyaa aattiyo, ubbaappe aadhdhiya lo77o ogeekka hagaa gaada qoppaas.

⁴ Qassi hara issi gitabaa oottaas; taayyo de7iyo keettata keexxaas; woiniyyaa turaakka tokkaas.

⁵ Dumma dumma ataakiltiyaanne aifiya aifiya mittata tokkiyo sohuwaanne asai shemppiyo sohuwaa gannatiyaadan loittada giigissaas. He sohuwan dumma dumma aifiya aifiya mittatakka tokkada, dichchaas.

⁶ He dicciya mittata ushshanau, haattaa dagayiyo sohuwaa zeerada giigissaas.

⁷ Attumanne macca ailleta shammaas; qassi ta son yelettida hara ailletikka taayyo de7oosona. Taappe kase Yerusalaamen de7ida oogaappenne dariya mehiyaa, deeshshaanne dorssaa wudiyaa haaraas.

⁸ Taani haariyo dumma dumma biittatuppe bonchchettida kawo keettaa buquraa ehiissada, daro worqqaanne biraat taayyo dagayaas. Qassi, tana sabbidi yexxiya attumanne macca yettanchchata qaxaraas; hegaa bollikka, asassi ufaissaa immiya keehi daro macca asaakkka

shiishshaas.

⁹ Hegaa gishshau, taani taappe kase Yerusalaa-men de7ida ooppenne aadhdhida gita asa gi-daas. Ta aadhdhida eratettaikka tanaara wursset-tai gakkanaashin de7iis.

¹⁰ Ta aiffee xeellidobaanne ta wozanai amotti-dobaa ubbaa demmaas; ta asatettai koyiyo ufaiss-saa ubbaakka diggabeikke. Taani oottido ooso ubban ufaittais; ta daafuraayyo woreekka hegaa.

¹¹ Gido shin, hegaa ubbaa ootta simmada taani akeekiyo wode, keehi taani ayyo daafuridobai ubbaikka hada gidiyoogaa be7aas. Salo gufantton go77iyaabi aibinne baawa; ubbaikka carkkuwaa oiqqanau yedettiyoogaa mala.

Eranchchai Ba De7uwaappe Demmido Eraa

¹² Hegaappe guyyiyan, taani aadhdhida eratet-tai, eeyyatettainne gooshshai aibakko paaccada eranau qofaa doommaas. Kawuwaa man77iyan kawotiya hara kawai kase oosettidabaappe aad-hdhiya harabaa ai oottanee?

¹³ Taani hagaadan yaagaas; “Tumukka poo7oi xumaappe kehiyoogaadan, aadhdhida eratettai eeyyatettaappe kehees.

¹⁴ Cincca asati bantta denddiyo sohuwaanne bi-di gakkiyo sohuwaa eroosona; shin eeyyati hegaa ubbaa erokkona” yaagaas. Gidoppe attin, eta naa77aa wurssettaikka issuwaa.

¹⁵ Taani ta wozanan, “Eeyyaa gakkiya qaadai tanakka gakkees; yaatin, taani aadhdhida er-ananchcha gidiyoogee tana ai maaddii?” yaagada qoppaas. Qassi taani ta wozanan, “Hagee ub-babaikka hada!” yaagaas.

16 Aissi giikko, eeyyin aadhdhida eranchcha gidin, haiqoppe hefinttan simmidi, a hassayiyaabi baawa; sinttappe yiya laittatun nuuni ubbaikka dogetti attana. Eeyyai haiqqiyoogaadan, aadhdhida eranchchaikka haiqqees.

Ootti Daafuriyoobikka Hada

17 Metoppe attin, go77iyaabi bainna gishshau, ha sa7aa de7oi tana iitiis. Hegeekka hada; carkkuwaa oiqqanau yedettiyoogaa mala.

18 Salo gufantton taani keehi daafurada demmido ta aquwaa ubbaa taappe guyyiyan yiya urau yeggada biyo gishshau, taani daafuridobai ubbai tana iitiis.

19 Taappe guyyiyan yiya bitanee aadhdhida eranchchakko eeyyakko ooni erii? SHin i oona gidinkka, taani keehi daafuridobaanne ta cincatettan taani demmidobaa ubbaa bau ekkidi, goda gidana; yaatikko, hegeekka hada.

20 Hegaa gishshau, salo gufantton hagaa keenaa aissi daafuridanaashsha gaada ta wozanan azzanaas.

21 Asi ba de7ido laittan bau de7ida aadhdhida eratettan, eraaninne hiillan daafuridi demmidobaa ubbaa ainne daafuribeennaagau yeggidi bees. Hegeekka qassi, hadanne likke gidennabaa.

22 Yaatin, salo gufantton asi keehi daafuridi ootidobaappe ubbaappe ai go77a demmii?

23 I ba de7uwaa laittan daafuriyo daafurai ubbai azzanoppenne kayyoppe harabaa ainne au gujjenna; harai atto qammikka a huuphee qofaappe shemppenna; gido shin, he ubbaikka hada.

²⁴ Hegaa gishshau, asassi go77a gidiyaabi aibee giikko, asi ba daafuridobaappe miidinne uyidi ufaittiyoogaa. He ufaissaïkka qassi Xoossaa kushiyaappe imettidabaa gidiyoogaa taani akeekaas.

²⁵ Aissi giikko, a shene gidana xayikko, min uyinkka asau ufaissi awan beettii?

²⁶ Xoossaa ufaissiya uraassi Xoossai cinccatettaa, eratettaanne ufaissaa immees; nagaaranchchaassi mati i daafuridi shiishhanaadan, daafuraa immees; shin i shiishshidoogaa Xoossai ekkidi, baayyo yayyiyaagau harau immees. Hegaa gishshau, ha ubbaikka hadanne carkkuwaa oiqqanau yedettiyoogaa mala.

3

Ubbabaukka Wodee De7ees

¹ Ubbabau wodee de7ees; saloppe garssa baggaara oosettiyaabau ubbau
a laittai laittai de7ees.

² Hegaa gishshau, yelettanau wodee de7ees;
haiqqanaukka wodee de7ees.

Tokkanau wodee de7ees;
tokkidoogaa shoddanaukka wodee de7ees.

³ Woranau wodee de7ees;
pattanaukka wodee de7ees.

Qolanau wodee de7ees;
qassi keexxanaukka wodee de7ees.

⁴ Yeekkanau wodee de7ees;
miiccanaukka wodee de7ees.

Kayyottanau wodee de7ees;
qassi ufaittidi yexxanaukka wodee de7ees.

⁵ SHuchchaa laalanau wodee de7ees;

shuchchaa shiishshanaaukka wodee de7ees.
 Qoomettanau wodee de7ees;
 qassi shaahettanaukka wodee de7ees.
⁶ Koyidi demmanau wodee de7ees;
 bashshanaukka wodee de7ees.
 SHiishshi oiqqanau wodee de7ees;
 laalanaukka wodee de7ees.
⁷ Peeranau wodee de7ees;
 sikkanaukka wodee de7ees.
 Co77u gaanau wodee de7ees;
 qassi haasayanaukka wodee de7ees.
⁸ Dosanau wodee de7ees;
 ixxanaukka wodee de7ees.
 Olaassi wodee de7ees;
 saruwaassi wodee de7ees.
⁹ Yaatin, oosanchchi ba daafurido daafuraappe
 aiba wore demmii?
¹⁰ Taani qassi, asaa naati daafuridi oottana
 mala, Xoossai immido toohoi keehi deexo gidiy-
 oogaa be7aas.
¹¹ Xoossai ubbabaa a wodiyan wodiyan loit-
 tidi oottiis. Xoossai asaa wozanan merinatettaa
 wottiis; hegaa gidikkonne, Xoossai oottidobaa ub-
 baa koiruwaappe wurssettaai gakkanaashin, asai
 wurssidi eranau danddayenna.
¹² Hegaa gishshau, asi ba de7ido laittan
 lo77iyaabaa oottiyoogaappenne, ufaittiy-
 oogaappe aadhdiyaabi aibinne bainnaagaa
 taani akeekaas.
¹³ Qassi, asassi au a daafurau waaga gidiyaabi
 muussaaninne ushshan bana ufaissiyoogaa;
 hegeekka au Xoossaappe imettida imota.
¹⁴ Xoossai oottidobai ubbai merinau
 de7iyaabaa gidiyoogaa taani eraas; i oottidobaa

bollan gujjanau woikko appe haa guuttanau danddayettenna. Xoossai hegaa oottidoogee, asai baayyo yayyidi bonchchanaassa.

¹⁵ Ha77i haniiddi de7iyaabai woikko sinttappe hananau de7iyaabai ubbai kase aadhdhida wodiyian hanidabaa; aissi giikko, Xoossai kase hanidabai zaari zaaridikka hananaadan oottees.

Ha Sa7an Pirddi Geellattidobaa

¹⁶ Qassi taani, salo gufantton geeshsha pird-daa sohuwan iitatettai, xillotettaa sohuwankka nagarai de7iyoogaa be7aas.

¹⁷ Be7ada ta wozanan, “Xoossai xilluwaanne iitaa naa77aakka pirddau shiishhana; aissi giikko, Xoossai allaalle ubbaunne ooso ubbau wodiyaa keeri wottiis” yaagada qoppaas.

¹⁸ Qassi taani ta wozanan, “Asai do7atuppe ke-hennaagaa eta bessanau, Xoossai eta paaccees” yaagaas.

¹⁹ Aissi giikko, asaa gidin, do7ata gidinkka, eta qaadai issuwaa; issoi haiqqiyoogaadan, hankkoikka haiqees. Qassi naa77aikka issi carkkuwaa shemppoonosa; hegaa gishshau, asatikka do7atuppe kehokkona; hegeekka hada.

²⁰ Eti naa77aikka issi sohuwaa boosona; naa77aikka biittaappe merettido gishshau, biittau simmoosona.

²¹ Yaatin, asaa shemppoi saluwaa pude kiyiyoogaanne do7atu shemppoi biittaa ciimmau duge wodhdhiyoogaa shaakkidi eranau danddayiyai oonee?

²² Hegaa gishshau, asi ba oottido oosuwan ufaatiyoogaappe kehiyaabi harabi ayyo bainnaagaa be7aas. Aissi giikko, au de7iya lo77o qaadai hegaa

xalaala. Asi haiqqiichchobare appe guyyiyan haniyaabaa bessanau, a haiqoppe guyye ehaanaau danddayiyai oonee?

4

¹ Taani qassikka, salo gufantton asi asa ai keenaa naaqqiyaakkonne xeellaas. Naaqettidaageeti banttana minttettiyaabaa xayidi yeekkoosona. Naaqqiyaageetussi gita maatai de7iyoogaappe attin, naaqettiyaageeta maaddiyaabi ooninne baawa.

² Hegaa gishshau, taani, “Ha77i paxa de7iyaageetuppe kase haiqqiichchidaageeti keha” yaagaas.

³ Gido shin, ha naa77aappekka aadhdhidi qassi, mule yelettibeennaageetu qaadai lo77o; aissi giikko, eti salo gufantton oosettiya naaquwaa muliyaa be7ibookkona.

⁴ Asai ba amottidobaa demmanau keehi daafuridi oottees; shin he daafurai ba laggiyaa bollan qanaatiyo qofaappe denddidaagaana gidiyogaa taani akeekaas. Hegeekka qassi hada; carkkuwaa oiqqanau yedettiyoogaa mala.

⁵ Ba kushiyaa xaaxidi, utti aggiya azallai, namisan haiqqees.

⁶ Daafuraaninne carkkuwaa oiqqanau yedettiyoogaa mala jaaman daafuridi demmiyo naa77u kushebaappe, woppan demmiyo issi kushebai drees.

⁷ Qassi taani, salo gufantton hada gididabaa issi harabaakka be7aas.

⁸ Hegeekka issi barkka de7iya bitaniyaabaa; ayyo attuma na7i woikko ishi baawa. SHin i

daafuriyo daafurau zawi baawa; qassi baayyo de7iyaaban alenna. I barkka bana oichchiiddi, “I ta hagaa oossi daafuriyaanaa? Tana ta huuphiyyaa aibissi ufaissaa diggiyaanaa?” yaagidi oichchiis. Hegeekka qassi hadabaanne tugga de7o.

⁹ Issuwaa gidiyoogaappe naa77a gidiyoogee lo77o; aissi giikko, eta oosoi issuwaagaappe aad-hdhidi, lo77o aifiyyaa immanau danddayees.

¹⁰ Qassi, naa77aappe issoi kunddikkko issoi denttees; shin barkka de7iya urai kunddikkonne a denttiyaabi bainna gishshau, au aayye7ana!

¹¹ Meego wodiyian naa77ai issippe zin77ikko ho77ees; shin barkka zin77iya uraa auppe ho77anau danddayii?

¹² Issi asi barkka teqqanau danddayenna metuwaa naa77u asati issippe eqettidi, teqqanau danddayoosona. Heezzu achchan dooqettida wodoroikka elle duuxxenna.

¹³ Lo77o zoriyaa ekkenna ceega kawuwaappe hiyyeesa gidikkonne, aadhdhida eranchcha yelagai keha.

¹⁴ Aissi giikko, i he hiyyeesa gidiyo sohuwaappe denddidi, woikko qasho keettaappe kiyidi, ba biittan kawo gidiyo sohuwaa gakkanaau danddayees.

¹⁵ Taani salo gufantton de7iyaanne hemettiya asa ubbai kawuwaan kawotettaa araataa laattiya yelagaa kaalliyaaagaa be7aas.

¹⁶ Issi kawoi haariyo asai goodi bainna cora gidanau danddayees. SHin kawotaappe i kichchiyo wode, i oottidobau ooninne a galatenna. Hegaa gishshau, ha ubbaikka hada; carkkuwaan oiqqanau yedettiyoogaa mala.

5

Gefa Geppanau Ellellooppa

¹ Xoossaa keettaa geliyo wode, ne tohuwaa akekada tangga. Siyanau mataa shiiqiyoogee, eeyyati yarshshuwaa shiishshiyogaappe aadhdhees; aissi giikko, eti iita oosuwaa oottiiddi de7iyoogaa erokkona.

² Ne doonan haasayanau, Xoossaa sinttankka biddanau eesotoppa. Qassi issibaa Xoossassi immana gaada ne wozanan eesotada geppaichchoppa; aissi giikko, Xoossai saluwan de7ees, neeni qassi hagan sa7an de7aasa; hegaa gishshau, ne haasayiyo qaalai guutta gido bayin.

³ Hirggai dariyo wode, qamman aimoikka drees; hegaadankka, biddaa daroi eeyyatettaa qaalaa kessees.

⁴ Xoossaassi neeni geppidobaa polanau gam77oppa; aissi giikko, gam77iya eeyyatun Xoossai ufaitenna. Hegaa gishshau, neeni geppidobaa ubbaa pola.

⁵ Issibaa Xoossassi geppidi, polennan aggiy-oogaappe kiro geppennan aggiyoogee lo77o.

⁶ Nena ne doonai nagaran yeggennaadan, ne doonaa zawaappe aadhhdhida yeda oottoppa; qassi Xoossaassi oottiyaagau, “Kasekka hagaa taani akekennan geppaas” gooppa. Aissi giikko, hegaa Xoossai keehi hanqqettiyo gishshau, neeni daafurada demmidobaa, ne kushiyaa oosuwaa ubbaa i ba hanqquwan quccidi xaissanau danddayees.

⁷ Daro aimuwaa aimottikkonne woikko qassi darobaa haasayikkonne he ubbaikka hada; hegaa

gishshau, neeni hegaa aggaagada Xoossaassi yayya.

De7oi Hada

⁸ Issi kawotettai ba biittan de7iya hiyyeesata naaqqishiininne pirddaa geellayishin neeni be7ikko, darin maalalettoppa. Issi issi halaqau appe bollaara sunttetti, a xeelliya hara halaqai de7ees. Qassi eta naa77aappekka bollaara sunttetti, eta xeelliya hara halaqatikka de7oosona.

⁹ Harai attin, kawuwaa gidikkonne, goshshaappe beettiya aifeti xayikko, woppan de7anau danddayenna.

¹⁰ Bira dosiya uraassi biri gidi erenna; duretanau siiqiya uraikka miishshaa kalli erenna. SHin ha ubbaikka hada.

¹¹ Duretettai dariyo wode, miyaabaikka hegaa keenaa darees. Yaatin, ba aquwaa coo aifiyan xeellidi, “Taani dure” gaanaappe attin, harabaa au ai maaddii!

¹² Oosuwaa oottiya asi guutta min, daro min, saro xiskkuwaa xiskkidi aqees; shin duree ba duretettaassi ubba wode un77ettidi qoppiyo gishshau, xiskkuwaa xayidi de7ees.

¹³ Salo gufantton keehi azzanissiyaabaa harabaakka taani be7aas; iita wodiyen bana maaddo giidi, asi bau de7idabaappe guyye wottidi dagayees.

¹⁴ Qassi he duretettai issi iitabai gaittin xayichchees. I na7a yelidabaa gidikkokka, na7a laatissiyoobaara xayidi, mela attees.

¹⁵ Asi ubbi koiro kallo yelettidoogaadan, mela kushiyaara simmidi baana. Ai keenaa i daafuridi

oottikkonne, ba daafuridobaappe ekkidi biyoobi aibinne baawa.

¹⁶ Asi kallo yelettidi, kallo guyye simmiyoo geekka qassi keehi azzanissiya iitabaa. A daafuri ubbi carkkuwaa kuucciyoogaadan hada gidaappe sinttan, i hegan ai maadettii?

¹⁷ I ba laittaa ubbaa xuma de7uwan, azzanuwan, yiillotiyooagan, harggiyaaninne hanqquwan wussees.

¹⁸ Hegee hegaa gidikkonne, taani akeekido issi lo77obai de7ees; hegeekka salo gufantton Xoossi asi de7anaadan immido qantta laittaa giddon, asi daafuraappe miyoogee, uyiyoogeenne ufaittiyoogee lo77onne bessiyaabaa. Aissi giikko, a qaadai hegaa.

¹⁹ Xoossai asassi duretettaanne aquwaa immiyoogee, ba daafuraa waagaa demmidi, miidinne uyidi ufaittanaassa. Hegeekka qassi Xoossaappe au imettida imota.

²⁰ Xoossai a wozanan ubba wode ufaissa kuntti wottiyo gishshau, i ba de7uwa laittaabaa daro oppenna.

6

¹ Salo gufantton asa bolli gakkiya keehi iitabaa taani be7aas.

² Xoossai asassi aquwaa, duretettaanne bonchchuwaa ubbaa immees; ayyo koshshiyaabaappe aibanne pacissenna. SHin, ayyo imettida aqonne duretetta ubban keettaawu ufaittana mala, kumetta sheniyyaa au immenna. Hegaa xallakka gidenna; i daafuridi demmidoban hara daafuribeennaagee ufaittanaadan oottees. Hegeekka hadanne keehi azzanissiya iitabaa.

³ Issi asi xeetu naata gakkanaau yelidi, adussa laittaa de7idi ceegganau danddayees; shin i bau imettidaban ufaittiyo qaadai au xayikko, qassi wurssettan bonchcho mooguwaakka moogetten-nan attikko, appe ba ayyee uluwan haiqqidi yelet-tida boshai keha gais.

⁴ Aissi giikko, he boshai coo yelettiis; simmidi qassi, a ooninne hassayenna xumau bees; a sunt-taikka he xuman kamettidi attees.

⁵ I awaa poo7uwaa be7ibeenna; de7obaikka aibakko eribeenna. Hinkko bitaniyaagaappeaad-hdhidi shemppiyai a.

⁶ Hegaa gishshau, ufaissi bainnan de7ishin, naa77u sha7u laittaa de7iya asappe he boshaa qaadai lo77o. Aissi giikko, wurssettan naa77aikka issi sohuwaa boosona.

⁷ Asi daafuridi oottiyo ubbai bau miyoobaa demmannaassa; shin a uloi audenne gidana gi erenna.

⁸ Yaatin, cincca asi eeyyaappe aibin kehii? Hiyy-eesaikka keehi cincidi, haratu sinttan waani simerettanaakko eriyoogee au ai maaddii?

⁹ Aifiyan be7iyoobai amottiyoobaappe keha. Qassi hegeekka carkkuwaa oiqqanau yedettiyyooga mala hada.

¹⁰ Haniyaabai ubbaikka kasetidi kuuyetti uttiis. Issi issi asi waananau de7iyaakko, adussa wodiyaaappe kase baggan eretti uttiis; qassi ai asinne baappe minniyaagaara gaaddetanau danddayenna.

¹¹ Haasayai corattiyo wode, hadabai corattees; hegee yaatin, asa ai maaddii?

¹² Hada gididi, kuwaadan coo aadhdhiya

guutta laittaa baagaa asi waatidi aattanau koshshiyaakko eriyai oonee? Qassikka asi haiqqidi biichchin, salo gufantton hananau de7iyaabaa asassi odanau danddayiyai oonee?

7

De7obaa Qoppiyoogaa

¹ Waagai al77o gidido lo77o shittuwaappe lo77o sunttai aadhdhees; yelettiyo gallassaappekka haiqqiyo gallassai lo77o.

² Gibiraa keetaa biyoogaappe, yeho keetaa biyoogee lo77o; aissi giikko, asa ubbaa wurssettai haiqo; paxa de7iya asaikka hegaa ba wozanaan wottanau koshshees.

³ Miichchaappe azzanoi keha; aissi giikko, azzanoi som77uwaa karexissikkokka wozanaa poo7isrees.

⁴ Ubbatoo ufaissiyaabaa xallaa qoppiya urai de7ikko, he urai eeyya; shin cincca asi haiquwaabaakka qoppees.

⁵ Eeyyati sabbidi yexxiyo yettaa siyiyoogaappe, aadhdhida eranchcha asi seeriyo seeraa ezggiyoogee lo77o.

⁶ Eeyyaa miichchai, suuppa agunttaa taman yeggin eexxiiddi xuuqqiyoogaa mala. Hegeekka qassi hada.

⁷ Sugetta oosoi aadhdhida eranchchaa eeyya kesrees; maganxxuwaa asappe ekkiyoogeekka wozanaa bashshees.

⁸ Ai yohuwaassi gidikkonne, doomettaappe wurssettai keha; qassi otoranchcha uraappekka danddayanchcha urai keha.

9 Hanqdoi azallati haluwaa kiyanau go7ettiyo miishsha gidiyo gishshau, elle hanqgettoppa.

10 “Ha77i wodiyapape kase aadhdhida wodee aissi keha gididee?” gaada oichchoppa; aissi giikko, hegaa mala oishai aadhdhida eranchcha giyo asi oichchiyo oisha gidenna.

11 Ha sa7an de7iya asi ubbi aadhdhida eranchcha gidanau koshshees; aissi giikko, aadhdhida eratettaa demmiyoogee aquwaa laattiyogaapape guuxxenna.

12 Mishshai asa iitaapape kammidi ashshiyogaadan, aadhdhida eratettaikka ashshees. SHin, aadhdhida eratettai miishshaapape dariyoogee, i asassi de7o immanau danddayiyoogaana.

13 Ane Xoossai oottidobaa akeeka! Xoossai geel-layidobaa ooni sittissanau danddayii?

14 Neeyyo ubbabai giigido wodiyen ufaitta; qassi metoi gakkiyo wodiyankka akeeka; aissi giikko, ufaissa gidin, meto gidin, Xoossai yeddiyo wodiyen yees. SHin augee kasetidi yaanaakko, neeni erakka.

15 Ha hada gidida laittan taagan darobaa taani be7as. Hegeekka, geellai ba geellatettaa ootti-iddi, adussa laittaa de7iyo wode, xillotettaa ooti-tya xilloi qantta laittan haiqqees.

16 Hegaa gishshau, neeni elle xayennaadan, keehi daro xillo woikko keehi daro aadhdhida eranchcha gidoppa.

17 Qassi wodee bainnan neeni haiqqennaadan, ubba hanttaara iitanne gidoppa; ubba yooqolo eeyyanne gidoppa.

18 Ha ubbankka Xoossaassi yayyiya urai, meto ubbaappe xoonuwan kiyanau danddayiyo gishshau, neeni daro iita woikko daro xillonne gidennan giddo asa gida.

19 Aadhdhida eratettai aadhdhida eranchchatuyyo immiyo wolqqai tammu katamata haariya asatau wolqqaappe darees.

20 Xillobaalaa oottiiddi, nagara oottennan de7iya asi ha sa7aa bollan baawa.

21 Asai haasayiyo qaala muliyaa ezggada polana gooppa; neeni muliyaa ezggana giikko, ne ashkkarai nena qanggishin, neeni siyana.

22 Qassi neenikka ne huuphen harata qanggi-doogaa ne wozanai erees.

23 Hagaa ubbaa taani aadhdhida eratettan pilggada xeellaas; yaatada, “Taanikka aadhdhida eranchcha gidana” yaagaas. SHin taani giidoogaadan hanibeenna.

24 Aadhdhida eratettai ubbatonkka haahuwan de7iyaabaanne ciimmabaa; yaatin, a qoridi demmanau danddayiyai oonee?

25 Taani eranau, pilgga xeellanaunne aadhdhida eratettaanne yoho ubbaa wurssettaa eranau, qassi nagarai eeyyatetta gidiyoogaanne eeyyatet-tikka gooshsha gidiyoogaa eranau, ta wozanan yuushsha yuushshada qoppaas.

26 Taani haiquwaappe aadhdhidi cammiya hara issibaa pilgga xeellada demmaas; hegeekka, i wozanai pire woikko yardde gidin, i kushee sanssalata mala gidido issi maccaaseebaa. Xoos-saa ufaissiya urai ippe kessi ekkana; shin na-garanchchaa a ba piriyyaa waaxada oiqqana.

²⁷ Eranchchai hagaadan yaagiis; “Taani kaalla kaallada, pilgga xeellada, haraa demmidobai hagaas.

²⁸ Hegeekka, taani hachchi gakkanaashin koyada demmabeennabaa. SHa7u attuma asaa gid-doppe bonchchoi bessiyo issi asa xallaa demmaas; shin macca asaa giddoppe issinnonne demmanau danddayabeikke.

²⁹ Taani qorada demmido harabai, Xoossai asaa suure qofai de7iyoogeeta oottidi medhdhiis; shin asai daro hiilla ogiyya koyidi biis” yaagiis.

8

¹ Aadhdhida eranchcha asa mala asi oonee? Yohotu ubbaa birshshetaa eriyai oonee? Aadhdhida eratettai pashkkissidi, xumida som77uwaa poo7issees.

Kawossi Azazettiyoogaa

² Kawuwaassi azazetta; aissi giikko, azazettanau neeni kase Xoossaa sinttan caaqqa uttadasa.

³ Ubba wode iita oosucaa oottoppa; aissi giikko, kawoi ba koyidobaa oottanau danddayiyo gishshau, neeni a sinttappe elle xayana.

⁴ Mulebaa oottanau kawuwaassi maatai de7ees; yaatin, “Aissi hagaa oottadii?” yaagidi a oichchanau danddayiyai oonee?

⁵ A azazuwaal poliya urai qaxxayettenna; aadhdhida eranchcha asi likke gidiya wodiyaanne oottiyo ogiyya erees.

⁶ Issi asa bollan deexo metoi gakkikkonne, yoho ubbaassi au a wodeenne a ogee ogee de7ees.

⁷ Sinttappe hananabaa eriyaabi baawa; hegaa gishshau, “Hagee hanana” giidi odanau danddayiyai oonee?

⁸ SHemppoi shaahettidi biyo gallassi oiqqidi, teqqanau danddayiya asi baawa; woikko haiqoi ba gallassan yeennaadan digganau danddayiya asikka baawa. Hegee ooninne kessi ekkanaau danddayenna ola. Hegaa gishshau, haiquwaa sinttan iitatetti iitaa oottiya uraa ashshi ekkenna.

Iita Asatunne Keha Asatu Hanota

⁹ Salo gufantton haniyaabaa ubbaa taani akekada qoppiyo wode, issi asi bau de7iya haariyo maataa hara asa qohanaau go7ettiyoogaa be7aas.

¹⁰ Qassi iita asati bonchchuwan moogettishin be7aas. Hegaappe aadhdhiyaageekka qassi, mooguwaappe simmiyo wode, eti he iitatettaa oottido katamaa asai shiiqidi, eta sabbishin siyaas. Hegee ubbaikka hada.

¹¹ Asi halchchidi iitabaa oottiyo gaasoi, iitabaa oottida asata eesuwan qaxxayiyaabi bainna gishshaassa.

¹² Nagaranchchai xeetutoo iitabaa oottishin, a baree aduqqikkokka, Xoossaassi yayyiyaageetussi sa7ai lo77anaagaa taani erais.

¹³ Iitati Xoossaassi yayyenna gishshau, sarotettai etassi baawa; Xoossaassi eti yayyenna gishshau, eta bareekka kuwaadan qaammana.

¹⁴ Ha sa7an oosettiya issi hadabai de7ees; hegeekka, geeshsha asati nagaranchchatussi yiya qixaatiyaa ekkin, nagaranchchati qassi, geeshshatussi yiya lo77obaa ekkoosona. Ha ubbaikka hada.

¹⁵ Hegaa gishshau, asi ba de7on ufaittikko lo77o gaada qofaa immais; aissi giikko, asi miyoogaappe, uyiyogaappenne bana ufaissiyoogaappe aadhdhida lo77obi ayyo saloppe garssa baggaara hara baawa. Xoossai au immido laittan i daafuridi demmidoban hegaadan oottikko, ufaittanau danndayees.

¹⁶ Taani aadhdhida eratettai aibakko eranaunne asi ha sa7aa bollan daafuriyo daafuraa akeekanau halchchaas; wurssettan asi xiskko xayidi oottiyo duuxxenna oosoi de7iyoogaa be7aas.

¹⁷ Hegaappe guyyiyan, Xoossai oottidobaa ubbaa be7aas. Qassi saloppe garssa baggan ooset-tida oosuwaa asi pilggidi eranau danndayennaga-a eraas. Asi ai keenaa daafuridi pilggi xeel-likkonne, a birshshettaa eranau danndayenna. Qassi aadhdhida eranchcha asi, “Taani hagaa erais” giikonne, i eranau danndayenna.

9

¹ Ha ubba yohotubaa adussa wodiyaa taani qoppidoogaappe guyyiyan, aadhdhida eranchchanne xillo gidida asatinne eta oosoti Xoossa kushiyan de7oosona gaada qachchaas; shin siiqoi naagiya, ixoi naagiya ooninne bana naagiyaabaa kasetidi erenna.

² Dummatteti bainnan de7ishin, ubbaa gakkiya qaadai issuwaa; xillo gidin makkalanchcha gidin, lo77o gidin iita gidin, geeshsha gidin tuna gidin, yarshshuwaa yarshshiyaagaa gidin yarshshennaagaa gidin, eta ubbaa qaadai issuwaa. Lo77o asassi nagaranchchaagaappe kehiya qaadi baawa; caaquo caaqqanau

yayyiyaageekka caaqqanau xaliyaagaappe dummatenna.

³ Asa ubbaa qaadai issuwaa gidiyoogee, ha sa7an de7iya hara iitatettaakka mala daro iita. Asi de7uwan de7ido laittan ubban a wozanai iitat-taaninne gooshshan kumidi de7ees; wurssettan haiqqi aggees.

⁴ Haiqqida gaammuwaappe paxa de7iya kanai keha; aissi giikko, paxa de7iyaageetuura de7iya asassi hidootai de7ees.

⁵ Paxa de7iya asati issitoo haiqqanau de7yoogaa eroosona; shin haiqqidaageeti aibanne erokkona. Eti mulekka dogettichchi-daageeta gidiyo gishshau, ainne maaddokkona.

⁶ Eta siiqoi, ixoinne qanaatee ubbai etaara is-sippe xayiichchiis. Hegaa gishshau, hagaappe hini baggan salo gufantton oosettiya yoho ubban etau merinaukka qaadi baawa.

⁷ Ba, ne qumaa ufaissan ma; ne woiniyaa eessaakka ne wozanai pashkkishin uya. Aissi giikko, Xoossai hegaa neeyyo kaseppekka bazzi wottiis.

⁸ Ubba wode ne maayoi bootta gido; ne hu-uphiyankka zaitiyaa tiyetta.

⁹ Saloppe garssa baggaara Xoossai neessi im-mido ha hada de7uwan, ne hada de7otu ubban neeni siiqyo ne machcheera ufaittada de7a; aissi giikko, neeni saloppe garssa baggaara daafurada oottidobaa ubbaappe nena gakkiya saami hegaa.

¹⁰ Ne kushee oottanau demmidobaa ubbaa ne kumetta wolqqan ootta; aissi giikko, neeni baanasan duufuhan oosoi, woikko halchchoi, woikko eri, woikko aadhhdhida eratetti baawa.

¹¹ Taani saloppe garssaara harabaakka be7aas; hegeekka, eesotiya wottanchchati ubba wode xoonokkona; woikko mino olanchchatikka ubba wode olan xoonokkona; woikko aadhdhida eranchchati ubba wode qumaa demmokkona; woikko cinccati ubba wode duretakkona; woikko tamaarida asati ubba wode sabbetakkona. SHin ubbaikka qaadainne wodee oottoogaadan hanees.

¹² Hegaa bollikka qassi, sinttappe yaanau de7iya meto wodee aude gakkanaakko, eranau danddayiya asi baawa; kafoi paalliiddi piriyan geliyogaadan, woikko molee yarddiyan oiqettiyoogaadan, asi ubbi qoppennan gakkiya iita wodiyen oiqettees.

Aadhdhida Eratettaanne Eeyyatettaa

¹³ Salo gufantton taani be7idobai harabaikka de7ees; hegeekka aadhdhida eratettai gita leemiso gidiyogaaga.

¹⁴ Issi biittan issi guutta asai de7iyo qeeri katamiyaa de7ausu; he katamiyo issi wolqqaama kawoi olanau denddiis. Denddidi o dooddiis.

¹⁵ Qassi, issi hiyyeesa shin cincca gidida bitanee, he katamen de7ees; i ba aadhdhida eratettan he katamiyo ashshiis. SHin, he hiyyeesa bitaniyaa zaarettidi hassayidabi baawa.

¹⁶ Taani, “Aadhdhida eratettai wolqqaappe darees” yaagaas. Gido shin, aadhdhida eranchcha gidikkonne, hiyyeesa asi karettees; i haasayiy-oobaakka ezggiyaabi baawa.

¹⁷ Hegaa gidikkokka, deriyaa haariyaagee aza-latu yaa7an waassiyoo waasuwa siyiyogaappe,

leelan odettiya aadhdhida eranchchaa qaala siyiyogee lo77o.

¹⁸ Aadhdhida eratettai olaa miishshaappe lo77o; shin issi nagaranchcha asi daro lo77obaa moorees.

10

¹ Haiqqida udunxxeti sawiya zaitiyaa shittuwaa xinqqettanau danddayoosona; hegaadankka, guutta eeyyatettai aadhdhida eratettaanne gita bonchchuwaaw moorees.

² Aadhdhida eranchcha asa wozanai a ushachchau kaalettes; shin eeyya asa wozanai haddirssau kaalettes.

³ Eeyya asi ogiyan hemettiyo wodekka, ayyo akeeki baawa; hegaappe denddidaagan i eeyya gidiyoogaa asi ubbi erees.

⁴ Ne halaqai ne bollan hanqgettikkonne, ne sunttettido sohuwaappe kichchaichchoppa; aissi giikko, co77u giidi danddayiyoogee gita mooruwaakka atto giissee.

⁵ Salo gufantton taani be7ido hara iitabai de7ees; hegeekka deriyaa haariyaageeti oottiyo naaquwaa.

⁶ Eeyyati daro xoqqa sunttatettaa oiqqidi de7iyo wode, dureti hirkki ziqqa sohuwan uttidosona.

⁷ Taani, ailleti haariyaageetudan paraa tog-gidi biishiininne qassi haariyaageeti ailletudan gediyen hemettishin be7aas.

⁸ Olla bookkiya uri he ollan i kunddana; qassi gimbbe dirssaa koliya uraa shooshshai dukkana.

⁹ SHuchchaa a sohuwaappe aatti yeggya uri he shuchchan deshettees; qassi mitta qeriya urikka he mittan deshettees.

10 Tunida kalttaa poshennan coo qerikko, daro wolqqaa wurssees; shin aadhdhida eran oottiyoogee oosuwaa purissee.

11 SHooshshai dukkirrgin, shooshshaa jallettiyo daadumataa daadumatiyoogee he aawussi ainne maaddenna.

12 Aadhdhida eranchchaa haasayai ayyo bonchchuwa imissees; shin eeyyai ba doonaappe kiyida qaalan i bau metuwan gelees.

13 Eeyyai ba haasayaa eeyya qaalan doommidi, iitatettaaninne gooshshan polees.

14 Eeyyai darobaa haasayees. Gidikkonne, sint-tappe hananau de7iyaabaa ooninne erenna. Asi haiqqiichchin, hananau de7iyaabaa ayyo odanau danddayiyaabi baawa.

15 Eeyya asi ba oosuwan daafurees; i ba soo biyo ogiyaa erenna.

16 Yiira na7a gidida kawoinne maallado guuraara gibiraa giigissidi, banttau miya halaqati de7iyo biittee neeyyo aayye7ana!

17 Bonchchettida kawoinne mattuwaassa gidennan wolqqaanne minotettsa demmanau maaran miyaanne uyiya halaqati de7iyo biittiya galatettidaaro.

18 Bitanee azalla gidikko, a kaarai woddees; a kushee billi giidaagaa gidikko, a keettai aattees.

19 Qumaa miyoogaaninne woiniyaa eessaa uyiyoogan ufaissai beettees; shin miishshi ubbabaa shammees.

20 Siyyaabi baawa gaada ne wozanaa qofan gidikkonne, kawuwaa cayoppa; woikko ne zin77iyo kifiliyan duriyaa cayoppa; aissi giikko,

ne giidoogaa saluwaa kafoi woikko, qefiyaara de7iya meretati biidi, etayyo yootana.

11

*Aadhdhida Eranchcha Uri Oottanau
Bessiyaabaa*

¹ Ne oittaa haattaa bollan ola; daro gallassat-uppe guyyiyan, neeni zaarettada a demmana.

² Neeyyo de7iya aquwaa laappun woikko, ubba hosppun sohuwan shaakkada wotta; aissi giikko, sinttappe ha sa7aa bolli aiba iitabi yaanaakko, neeni erakka.

³ SHaarai haattan kumidabaa gidikko, biittaa bollan iraa tigees.

Mittai huuphessi kunddin tohossi kunddin, he ba kunddido sohuwan de7ees.

⁴ Carkkuwaa hanotaa naagiya ooninne kattaa zerenna; qassi shaarai denddanaashin naagiya ooninne ba kattaa cakkenna.

⁵ Carkkoi awaara biyaakko, a ogiyaa erakka; qassi na7i aayee uluwan waani merettiyaakkokka erakka. Hegaadankka, ubbabaa medhdhiya Xoossai ba oosuwaa waati oottiyaakko, eranau danddayakka.

⁶ Maallado guuran gidinkka omarssan, ne zerettaa zeriyogaag aggoppa; aissi giikko, maalladoogee lo77anaa omarssaagee lo77anaa neeni erakka.

⁷ Poo7oi ufaissiyaabaa. Awa aifiyaa be7iyoogeekka lo77obaa.

⁸ Asi keehi adussa laittaa ha sa7an de7ikko, he ubba laittankka ufaitto. SHin xuma wodeta qoppa. Aissi giikko, he wodeti aduqqana. Yaanau de7iya ubbabaikka hada.

Wodallatussinne Geela7otussi Bessiya Zoriyaa

⁹ Nenoo yelagau, yelagatettai keehi lo77obaa gidiyo gishshau, ne yelagatettaa laittan ufaitta; ne wozanaikka ufaitto. Ne aifee xeellidobaanne ne wozanai amottidobaa ubbaa pola. SHin, he neeni oottidobaa ubbaa gishshau, nena Xoossai pirddanau de7iyoogaa dogoppa.

¹⁰ Hegaa gishshau, simmi ne wozanaappe hirggaa, ne bollaappekka seelaa diggargga. Aissi giikko, naatettainne yelagatettai hada.

12

¹ Ne yelagatettaa laittan nena Medhdhidaagaa qoppa. Metiya gallassati yeennan de7ishin, neeni, “Tana hagee ufaissenna” giyo wodeti gakkennan de7ishin,

² awainne poo7oi, aginainne xoolinttee xumen-nan de7ishin, irai bukki aadhdhinkka shaarai haa simmennan de7ishin, nena Medhdhidaagaa qoppa.

³ Aissi giikko, hegee keet-taa naagiyaageeti kokkoriyo wode, mino asi quunniyo wode, gaacciyaageeti qoodan guuxrido gaasuwan gaachchaa aggiyo wode, qassi maskkootiyaara xeelliyaageeti galjjiyo wode gidana.

⁴ He wode wogga ogiyaakko simmida penggeti gorddettiyo wode, gaacciya woxatu cenggurssai ziqqi giyo wode, kafuwaa waasoi asaa xiskkuwaappe beegottiyo wode, shin, yettanchcha macca naatu yettaa cenggurssai leppiyo wode gidana.

⁵ He wodee asai xoqqa sohota kiyanaunne aaho ogetuura hemettanau yayyiyo wode, ne huuphee

puulummiyo wode, neeni nena danddayada hemettiyoogee neeyyo ixxiyo wode, amoyiyaabai aggiyo wode gidana. He wodee asi ba merinaa keetcaa biyo wode, yeekkiyaageetikka aaho ogiyaara yeekkiiddi yuuyiyo wode gidana.

⁶ Bira qacinai duuxxennan, worqqa kerekka meqqennan, haattaa otoikka pultuwaa lanqqiyan meqqennan, haattaa pude goochchiyo wodoroikka duuxxennan de7ishin,

⁷ biittai kase ba ekettido biittaakko simmennan, shemppoikka bana immida Xoossaakko simmidi beennan de7ishin, nena Medhdhidaagaa qoppa.

⁸ Eranchchai odiiddi, “Hada! Hada! Ub-babaikka hada!” yaagiis.

Wurssetta Qofaa

⁹ Eranchchaassi aadhdhida eratettai de7iyo gishshau, eratettaa dere asaa tamaarissiis. I daro leemisota pilggi qoridi, issuwaa issuwaa a maaran maaran dummayidi wottiis.

¹⁰ Eranchchai likke gidida qaalaa demmanau koyiis; hegaa gishshau, i xaafidobai sittanne tuma.

¹¹ Eranchchatu qaalai henttanchchai wudiyyaa laaggiyo xeeraa lee7e gatimaa mala. Qassi issippe shiishshido leemisotikka gomppaa gakkidi geliya misimaaretu mala.

¹² Ta na7au, ha ubbaappe bollaara neeni naagettanau koshshiyaabai de7ees. Maxaafaa xaafidi wurssanau danddayettena. Qassi darobaa pilggi xeellidi aggennan ixxiyoogeeekka asatettaa daafurssees.

¹³ Hekko ubbabai odettiis; hegaa gishshau, ubbabau kuushshai hagaa: Xoossaassi yayya; a azazuwaan naaga. Aissi giikko, hegee asassi waanna ooso.

¹⁴ Xoossai ooso ubbaa bollan, qassi geemmida yoho ubbaa bollan, lo77o gidin, iita gidinkka pird-danau de7ees.

Wolaytta Bible Portions of the Holy Bible in the Wolaytta language of Ethiopia

copyright © 2004 SIM

® Faith Comes by Hearing

Language: Wolaytta

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

6baa8af2-99d9-51d5-a40a-ff54bdb9b793